Утвърждавам:
Искра Мухлишка /
- директор

Детска градина "Незабравка" * Бяла Слатина II

Приложение № 2 към т. 2

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА ДЕЦАТА ВЪВ ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

I. Общо представяне на програмата по безопасност на движение по пътищата за децата в детската градина

Програмата по безопасност на движение по пътищата (БДП) включва целите, темите, понятията, и тематично разпределение за организиране на обучението и възпитанието по БДП във втора възрастова група в детската градина. В нея са формулирани и очакваните резултати от процеса на взаимодействие в ситуациите по БДП като гаранция за устойчивостта и качеството на обучение.

Възпитанието и обучението по БДП са целенасочен, системен и непрекъснат процес за формиране на граждански компетентности и качества на детето и са неделима част от цялостното образование и възпитание на личността. Социализирането на личността е процес на адаптация, индивидуализация и усвояване на социо-културните роли, чрез които детето намира мястото си в обществото. Формирането на защитни механизми при децата за съхраняване и безопасност при движение по пътищата е актуална тема в гражданското общество и важна задача на държавата, образователните институции и семейството.

Предучилищният период е известен със своята сензитивност към външните изменения на обектите, процесите и явленията в околния свят. Децата овладяват знания за елементите и опасностите на пътя още в ранното детство, следвайки примера на по-възрастните от семейството и детската градина. Формира се способност за ориентиране и критично мислене, което е в основата на правилното оценяване на пътните ситуации. Промените, които настъпват в когнитивната, емоционалната и волевата сфера, са благоприятна основа за поставяне началото на обучението по безопасност на движението. Въпреки това, поради възрастови, психологични особености и липсата на опит, децата невинаги постъпват правилно, когато са на улицата. Това налага целенасочено,

системно обучение и възпитание за формиране на поведенческа култура и качества на подрастващите - съобразителност, наблюдателност, отговорност, самостоятелност и др.

В предучилищна възраст се поставят основите на гражданските компетентности на детето като пълноправен участник в пътното движение, притежаващ конкретни знания, умения и отношение към спазването на обществените правила и норми за лична и колективна безопасност. Компетентностите, свързани с обучението по БДП, са част от интердисциплинарен комплекс:

1. Гражданско образование, област на компетентност: „Социална политика, справедливост и солидарност“ - обяснява своите постъпки, като ги свързва с правила и ценности.

2. Здравно образование, област на компетентност: „Безопасност и първа помощ“ - назовава нещата (предмети, дейности, поведения), които са опасни в обкръжаващата среда.

3. Интеркултурно образование: област на компетенция: “Културна осъзнатост“ - сравнява норми на поведение в културно-различен битов и празничен контекст.

Програмното съдържание е разпределено в области на компетентност, тематични направления и конкретни теми и осигурява спираловидно и системно надграждане на знанията и уменията през цялата учебна година.

Новите понятия към всяка област на компетентност се въвеждат постепенно и с нарастване на възрастта се разширяват.

II. Цели на възпитанието и обучението по БДП в детската градина

1. Формиране на начални представи за пътната среда.

2. Формиране на умения за безопасно поведение на пътя.

3. Формиране на култура на поведение на пътя.

Постигането на компетентностите за ориентиране в пътната среда се осъществява в следните глобални области: елементи на пътната среда, участници в движението, пътни превозни средства, пътна сигнализация, обезопасителни и защитни средства.

Постигането на компетентностите за спазване на правила за безопасност и култура на поведение на пътя се разгръща в следните направления: правила за движение на пешеходец, правила за движение на велосипед, правила за движение в жилищна зона, правила за

поведение на автобусна спирка, опасни и безопасни места за игра, понятие за пътнотранспортно произшествие, сензорна и моторна двигателна активност.

Примерно разпределение на минималния брой на основните педагогически ситуации за обучението по БДП в детските градини:

Първа група	Втора група	Трета група	Четвърта група
5 педагогически ситуации	**5** педагогически ситуации	**6** педагогически ситуации	**7** педагогически ситуации

Обучението по БДП в детската градина се осъществява задължително във всички групи в основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.

Обучението по БДП може да се осъществява интегрирано по различните образователни направления или в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие. Педагогическата ситуация е основна форма на взаимодействие, при превес на играта като основна дейност в тази възраст.

Разработеното учебно съдържание следва да бъде включено в програмната система на съответната институция.

III. Специфика на възпитанието и обучението по БДП във втора възрастова група

Психолого-педагогическите особености на децата от втора възрастова група са добра възможност за организиране на продължаващо обучение по БДП. На тази възраст при децата бурно се развиват речта, паметта, възприятията, мисленето. Те могат да правят елементарни разсъждения, но бъркат причина със следствие. Те обясняват действията на другите, следвайки пътя на подражанието и най-близкия модел на семейството, възрастните и връстниците. На 4-5 години децата се учат да разбират чужда гледна точка, да сравняват, да се съсредоточават. По отношение на паметта могат да запомнят голямо количество информация, но бързо я забравят, затова системният характер и последователността на обучение могат да доведат до формиране на трайни връзки - знания, умения, отношения, свързани с пътната среда и безопасност.

В тази възраст кръгът на представите се разширява и децата се ориентират в понятия като „улица“, „елементи на улица“, „пътно движение“, „пътни знаци“, „водач на превозно средство“, „опасно - безопасно“, „превозни средства“, „пешеходна пътека“, предимно на

нагледна, игрова и практическа основа. Разбира се, в обучението трябва да се осигурява добра мотивация за активност и преобразуване на средата. С децата могат да се обсъждат реални проблемни ситуации, свързани с опасните и безопасните места за игра. Основната дейност отново е играта, но предметно-манипулативните игри отстъпват място на сюжетно-ролевите, които постепенно се обогатяват с нови сюжети и роли, въвеждат се игри с правила.

В тази възраст децата пресичат улицата, придружени от възрастен. Случва се при обучението да създаваме грешна представа за пешеходната пътека като безопасно място. Пресичането на пешеходна пътека изисква съобразяване на много нива - зрително, слухово, окомер, ако има светофар, и разчитане на светлинни сигнали, посока на движение и т.н., а това е трудно за децата. В програмата въвеждаме представа за най-разпространената пешеходната пътека тип „Зебра“ и правила за оглеждане и пресичане.

С всяка тема от учебната програма следва да се реализират основните идеи за:

1. Разпознаване основните елементи на улицата.
2. Съобразяване местата за игра съобразно безопасността.
3. Спазване правила при пресичане на улично платно със и без светофарна уредба.
4. Познаване пътни знаци с основни превозни средства.
5. Разпознаване хоризонтална маркировка тип „Зебра“.
6. Спазване правила при пресичане на пешеходна пътека.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Област на компетентност	**Тематично направление**	**Тема**	**Очаквани резултати и нови понятия**
Пътна среда	Елементи, обхват и вид на пътя	**Нашата улица**	Изброява основни елементи на улицата. Знае къде се движат пешеходците, къде превозните средства. Знае улица и нейните съставни елементи. Разбира къде се движат хората и къде превозните средства. **Улица, тротоар, бордюр, платно, пешеходна пътека тип „Зебра“.*

			**Пътни знаци - М8.1, превозни средства по суша*
	Пътна сигнализация	**Светофар-другар**	Знае значението на светофара като помощник в движението. Разпознава сигналите на светофара и спазва правилата за пресичане. ** Светофар, пресичане на улично платно със светофарна уредба.*
Правила и култура на поведение на пътя	Опасни и безопасни места за игра	**Къде играят децата?**	Знае къде не може да играе - на уличното платно, край паркирали коли в близост до бордюра. Познава правила за безопасна игра с ролери, тротинетка, триколка. Знае къде е опасно да играе на улицата и защо. **Опасност, безопасност, придвижване между паркирали коли, ролер, тротинетка, триколка.*
	Правила за движение в жилищна зона	**Пресичам безопасно**	Знае правилата за пресичане на улицата без светофарна уредба. Предвижда опасностите при пресичане на улица. Спазва правила при пресичане на улица със и без светофарна уредба. ** Пресичане на улично платно без светофарна уредба, сблъсък.*
	Основни правила за движение на велосипед	**Моят велосипед**	Знае и изброява частите на детски велосипед и знае за какво служат. Знае как да потегля, да спира, да паркира и да регулира темпото на велосипеда с помощни колела. Знае защитните, обезопасителни средства за велосипед. Кара с умерено темпо и пази равновесие при потегляне, движение напред и спиране с велосипед. **Велосипед с помощни колела, звънец, детска каска, спирачки, потегляне, спиране, движение напред, каране в права посока.*

V. Методически указания за приложение на програмите по БДП

В съответствие с Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование образователната подготовка по БДП на децата от предучилищна възраст може да се провежда самостоятелно в образователно направление „Околен свят“ или интегрирано в другите образователни направления и режимни моменти. Основните и допълнителните форми за осъществяване на образователния процес по БДП се разработват по ред и условия, предвидени в чл. 65 от Закона за предучилищното и училищно образование и чл. 23 от Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование.

Основна форма на взаимодействие е педагогическата ситуация. Според етапа на обучение и възрастта се използват обучаващи, игрово-познавателни и практически ситуации. Във втора група предимство имат игрово-познавателните. Чрез обучаващите и игрово-познавателните ситуации се въвеждат новите понятия. Децата могат да наблюдават реална пътна среда - на улицата, на площадката по БДП или да бъдат подсигурени подходящи нагледни материали, с които да се въведат в пътна ситуация, близка до естествената. От значение е свързването на проблема с личния опит на детето, т.е. то да намери мястото си в разрешаването на проблемната ситуация. Знанията и уменията се пренасят в нови житейски ситуации, където чрез ролеви игри, дидактични игри и практически упражнения, детето придобива практически, самостоятелни компетентности и пътна култура.

Важно методическо изискване при организиране на педагогическите ситуации по БДП е регламентиране на времето на ситуацията: при 3-5-годишните продължителността е 10-15 минути.

При планирането на образователното съдържание по БДП, трябва да се отчитат детските възможности и познавателен опит. Задачите да се планират диференцирано, спрямо потребностите на групата или отделните деца. Дидактичното осигуряване на материалната среда (картини, играчки, графични схеми, макети, познавателни книжки, технически средства и др.), както и разположението на децата, трябва да осигуряват нагледност и речево-двигателна активност по темата.

Предвид възрастовите особености на децата при провеждане на ситуациите по БДП е необходимо да има подходяща психо-емоционална нагласа и познавателната активност да се стимулира чрез гатанки, етюди, проблемни казуси, игра, експеримент, песен и др.. При възприемане на пътните явления и сигнализация е добре да се включат различни анализатори: слухови, зрителни, моторно-

двигателни. В хода на ситуацията да се осъществява динамичен преход от една дейност в друга - обучение, игра, практически упражнения.

При прилагане на индивидуален подход към децата в игрите и ситуациите по БДП е необходимо да се осъществява рефлексия и резилианс в следните аспекти: интелектуален, комуникативен, личностен и кооперативен.

В ситуациите може да се използва комбинация от трите вида методи: информационно-познавателни (наблюдение, разговор, разказ, беседа, пътни казуси), игрово-познавателни (сюжетно-ролеви игри, дидактични игри, игров тренинг, ТРИЗ - игри, компютърни игри, подвижни и др.) и практико-изпробващи (експеримент, практически упражнения, макетиране в различен план на измерване). Интересен метод на организация на обучението са проектите, които включват и родителите и ги правят съпричастни към проблема на детската безопасност на пътя. В съвместни празници, игри и развлечения, екскурзии, седмици на безопасното движение се повишават компетенциите на всички участници в обучителния процес по БДП.

Оценяването на компетентностите по БДП може да се осъществи чрез наблюдение, тестове и игри.

За постигането на очакваните резултати от обучението могат да се използват учебни помагала, планове и схеми на населеното място и големи пътни възли, учебно-помощна литература за учителя, нормативната уредба, регламентираща безопасното движение и др.